

SEXTET **EXbunker** Wilhelminapark 24A, 3581 NE Utrecht,
februari 2019

EX-BUNKER

Daar staat hij. De bunker, sluimerend onder de boom, bijna ongemerkt. Een onvoorstelbare massa beton die boven de grond ligt. Hij ziet er ogenschijnlijk onoverwinnelijk uit, een monument van kracht en overheersing. Hij probeert zich te vermommen, als een schildpad, zijn hoofd naar binnengetrokken, afgekeerd van zijn omgeving.

Deze bunker met zijn zware rechthoekig lijf, met zijn beperkte binnenruimte en tekort aan zuurstof, is gemaakt om het leven van zes mensen te redden. Het is gebouwd in 1943 tijdens het laatste bunkerbouwprogramma. Toen de situatie op de slagvelden slechter werd, zijn massaal bunkers gebouwd. De angst voor het verdwijnen en voor de nederlaag hebben het bouwen stuwkracht gegeven. Zo gezien is de bunker niet alleen een symbool van macht maar ook juist van zwakte en angst.

SEXTET

In mijn werk ben ik geïnteresseerd in alternatieve ruimtes om in te leven, zoals nesten, grotten en andere vaak tijdelijke constructies. Deze bunker hoort daar ook bij, als een tijdelijke schuilplek, met zijn zeer beperkte afmeting, een tijdelijk verblijf voor zes mensen. Met deze extreme defensie om je heen is de kwetsbaarheid en de zwakheid van de mens intenser.

Deze expositie is speciaal voor deze plek gemaakt. Het is een compositie van beelden die met elkaar een omgeving vormen. De schil of de huid die leeg staat, hangt in de ruimte, en zijn bescherming biedt. De beelden stellen onzichtbare beweging voor die voortduurt. In een, gedurende de expositie steeds wisselende, opstelling komen de sculpturen in andere verhoudingen tot elkaar te staan.

TIJD

Beweging van en continuïteit in het leven op aarde. Mijn werk onthult processen van worden waardoor dingen in de wereld ontstaan en waardoor zij hun vormen krijgen. De werken zijn in het midden van de tijd. Ze laten je je afvragen waar ze vandaan komen en hoe ze doorgaan.

Hoe maak ik beweging en het verstrijken van de tijd zichtbaar en voelbaar?

Losse stukken en fragmenten componeer ik tot iets nieuws en groters dat nooit af is en dat steeds anders kan worden. Ik duik onder het oppervlak of kijk microscopisch in de materie. Zo ontstaan organische vormen die transformatie verbeelden.

HUID

Dun en licht zijn ze,
storten bijna neer onder deze ondragelijk betonnen mantel.
Onder de half transparante schil kruisen aders en plooien
door blutsen en builen.
De was lijkt niet levend, maar reageert als huid:
met de tijd verandert haar kleur, bij warmte
wordt ze zacht en buigzaam
met de kou stijf.

AFWEZIGHEID

Wat zijn ze? Van waar?

Zijn ze binnendringers of zijn ze deel van de bunker?

Zijn ze in het verloop van de tijd zo gevormd?

Zijn ze een herinnering van het verleden of

zijn ze een waarschuwing voor de toekomst?

De wassen lichamen horen bij ongedefinieerd leven.

Laten je niet met rust,

een gevoel van hinder.

SEXTET

Bevroren acteurs vormen een scène.
Figuren van vergetelheid en verlies.
Verspreid in de ruimte.
Als je er naast beweegt, bewegen ze ook,
reageren op je aanwezigheid.
Je bent ook een acteur, je neemt deel aan de scène.
Het kan een beslissende wending zijn,
een ommekeer in het verloop.

ADEM

Adem

Adem deze beperkte ruimte.

De ruimte sijpelt het lijf binnen.

Binnenruimte vult zich en vormt de buitenkant.

De beelden maken de adem zichtbaar.

BINNEN

Ik zit in de bunker als een oermens in de grot. Geïsoleerd van de buitenwereld hoor ik geluiden die door de ventilatie openingen binnendringen. Ik voel mij beschermd en omwikkeld, aanwezig en ongezien. Deze dualiteit is deel van deze expositie. Geëxposeerd te zijn is bloot gesteld te zijn, onder voorbehoud van oordeel, onverschilligheid, gebrek aan begrip of “verkeerd” geïnterpreteerd te worden. Aan de andere kant ben ik hier beschermd, gekozen. Ik heb de plaats en de tijd om hier mijn werk te exposeren.

Mijn beelden zweven in de lucht als gedachten, misschien kan ik er zelfs eens inkruipen en er daarna uitkomen als een vlinder of een mot.

Gelukkig komen steeds mensen naar binnen, soms nieuwsgierig naar dit bijzondere gebouw in het mooie park. Ze gluren naar binnen. “Is dit alles?” vragen ze. Soms zeggen ze niets verder maar af en toe stelt iemand een vraag en dan komt er een gesprek tot leven. Dan lukt het om via het werk met de ander te communiceren.

Waar lijken ze op? Op afgeworpen huid, een kleed dat versteend is. Een overblijfsel. Een vorm die onder condities gevormd is terwijl de tijd verstrijkt. Was het een voorwerp van de tijd die er is achtergelaten? Ze zijn een eind maar ook de opmaat. "De dag vóór de schepping" zegt een bezoeker.

Teksten hangen op de vier muren van de bunker. Ze veroorzaken de beweging van de mensen in de ruimte: de bezoekers die naar binnen komen zien een tekst en dan nog èèn en dan nog èèn en zo bewegen ze tussen de werken en creëren de scene.

Licht en schaduwen spelen een belangrijke rol in de opstelling. De bunker is donker, zonder daglicht, het toegevoegde licht laat schaduw vallen op de muren. Het maakt een verbinding tussen de objecten en de ruimte van de bunker. De schaduwen zijn een spel tussen realiteit, herinneringen en fantasie.

